

Kerkverhaal 26

Het verhaal van de kerk

Is de mens, geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, wel in staat om de gekregen opdracht de aarde te beheren uit eigener beweging uit te voeren? Meteen al bij het begin van de schepping presteerde hij het om God, tezamen met zijn vrouw te trotseren. Kon het dommer? Ze werden meteen het aards paradijs uitgezet.

Een loos Bijbelverhaal? Zie wat er nu gebeurt. Kerken lopen leeg. Net zo gemakkelijk als scheiden tegenwoordig, toch een schending van een plechtige belofte voor het leven, in feite God aan de kant gezet. Tegenwoordig hebben we een andere god, de god van de alwetende wetenschap en van het marktdenken waar de essentie van het leven alleen bestaat uit geld, macht, festivals, allesvervullende dagelijkse uitjes, natuurverwoestende verwentochten met cruiseschepen en wat al niet meer. Verre van een zorgvuldig beheer van onze zo bijzondere parel in het universum een roofoverval op die zijn weerga niet kent. Ja, zo ver gaat de mateloze arrogantie van de egoïstische mens, dat hij, ondanks het dramatische gevolg, ook nu weer uit het paradijs verdreven te worden met oogkleppen op onverdroten met de afbraak doorgaat.

Waarom dit negatieve praat? Is er niet wat vrolijkers te vertellen? Ja, dat wil ik wel, maar ik heb te intensief ervaren hoe het is om letterlijk in een aards paradijs te leven. Ondanks de bijbehorende tragedies van ziekte, dood, armoede en wat niet al. Dat was in de tijd van mijn jeugd, die in 1931 begonnen is. De kerk, nee God, stond toen centraal. Zo althans heb ik dat mogen ervaren. Na de oorlog, vooral na de 60er jaren, is dat geestelijke aspect langzaam maar zeker verwaterd, tot het punt waar we nu zijn beland.

Ik ben geboren in de Amsterdamse Pijp, uit liefdevolle, katholieke ouders en dat geloof, net zoals het protestantisme dat me even dierbaar is, dat christelijke geloof leeft mijn hele leven al in me en houdt me altijd gelukkig. De Vredeskerk was het middelpunt van een eensgezinde, God dienende volksrijke wijk die Papendorp werd genoemd. Zondags was de kerk vier of vijf vieringen goed vol. Die vieringen werden toen nog veel directer missen genoemd, van missio, wegzending met een missie. Dat is wel even wat anders dan een te vieren feestje. Dat die missen altijd zo vol waren kwam natuurlijk ook doordat kerkgang toen zondags verplicht was. En daar werd consequent gehoor aan gegeven, want, was ons ingeprent, God strafte onmiddellijk.

Maar, herinner ik me, de protestante Oranjekerk verderop in mijn straat, kon zonder verplichting zondags eveneens op drommen kerkgangers bogen. Wij, van de toenmalige Rome-doctrine, werden bij minder rechtlijnige levenswandel erg makkelijk met Gods straffende hand geconfronteerd, in variaties van dagelijkse zonde tot doodzonde, van tijdelijk vagevuur tot eeuwig hellevuur, al naar gelang het gepleegde vergrijp. Maar daar was altijd de biecht, altijd de zekere weg naar Gods vergeving, dus erg gebukt gingen we er niet onder. Integendeel, het Roomse geloof was al van oudsher een vrolijk geloof, een geloof van het goede leven waarin niemand zich zwaarmoedig met een wrekende God bezig hield. In de jaren '60 is het zegenrijke sacrament van de biecht stilletjes uit beeld verdwenen, hoewel het nog wel degelijk bestaat. Wie wil, kan altijd biechten. Er wordt nogal eens wat lacherig over gedaan, waarbij dan wordt vergeten welk groot goed daarmee is weggekieperd. De priester in de biechtstoel verving als geen ander (gratis ook nog) een psycholoog of psychiater. Heel wat stumperds met iets onbespreekbaar zwaars op de ziel, die zich daar bij de priester, daar als plaatsvervanger van God, onbekommerd konden uiten gingen, verlieten met de goddelijke zegen met bevrijd gemoed de biechtstoel. Want voor welk vergrijp dan ook, altijd kreeg je vergeving. O, maar dat was even makkelijk! Nee, dat was niet maar even makkelijk, want die vergeving kreeg je pas, ook al had je de absolutie ontvangen, nadat je het had goedge maakt met dat wat je fout had gedaan en natuurlijk ook als je de opgelegde penitentie, vrijwel altijd drie of meer weesgeloofjes, tot complete rozenkranswerk of litanieën toe, had volbracht.

In die tijd was de biecht, vanaf de tijd van de Eerste H. Communie op je 7e jaar, om de week vaste prik, wat zeker als kind wel eens moeilijk was, want wat had je nou fout gedaan? Ja, in je pubertijd,

dan kwam het. Alles wat met seks te maken had, was in de katholieke wereld zondig in die tijd, dus wat je ook dacht, droomde of deed, je deed altijd zonde. Maar het moet gezegd, dankzij de regelmatige biecht kreeg je in die onoverzichtelijke puberperiode heel mooi persoonlijke stuur en grote waardering voor het seksuele leven. Tegenwoordig lijkt het wel een beetje een leuk speeltje geworden te zijn, waar een daaruit voortvloeiende ongewenste bevruchting ('het') ook weer zo gauw mogelijk moet worden geaborteerd, 'weggemaakt'. Wat een onvoorstelbare belediging tegenover onze Schepper die ons mensen iets van zijn scheppingskracht heeft meegegeven waardoor wij zelfs een echt, levend mens, een geheel eigen persoonlijkheid, kunnen ja mógen scheppen!

De Heilige Communie, voorafgegaan door de plechtige consecratie van brood en wijn, het lichaam en bloed van Christus, dat het Laatste Avondmaal en de kruisiging weer terugbrengt, was in die tijd van een bijzondere zwaarte. Dat ligt nu veel natuurlijker, net zoals de Avondmaalsviering bij de protestanten. Langzaam, veel te langzaam, komen al die essentiële stromingen die het christendom aankleven weer bij elkaar. Meer een meer vinden er hier en daar al oecumenische vieringen plaats. Maar in die tijd werd de transsubstantiatie, de overgang van brood en wijn in het lichaam en bloed van Christus, volstrekt letterlijk gezien en aangezien je dat van kinds af aan meekreeg, geloofde je daar heilig in. De hostie, die je bij de Communie op je tong kreeg gelegd (knielend op de communiebank en handen gevouwen onder het erover gedrapeerde sneeuw witte kleed) was niet een stukje ongedesemd brood, nee het was letterlijk het Lichaam van Christus. Als je daarop beet deed je zonde, dus dat betekende automatisch een gang naar de biechtstoel.

Zo werd vanuit Rome het gelovige volk stevig aan de leiband gehouden door dogma's, geboden, verboden, pittige donderpreken op zijn tijd, dagelijkse gebeden waaronder ook wel dagelijkse, eindeloos lange litanieën en rozenhoedjes en de ingeprente zekerheid van Onze Lieve Heer hoog in de hemel achter de wolken. En iedere gelovige was doordrongen van het feit in een tranendal te leven, dat pas na de dood overging in een eeuwig gelukkig leven. Want een spiritueel zoekende gang door het leven, essentie om het besef van God te ervaren, was er toen nog niet zo bij. Er werd gewoon geloofd, een ieder was zeker van het bestaan van God. Geloven was een zeker weten van wat niet te weten is, maar wie zeker weet, gelooft niet. Niemand die daar mee zat. De natuur, een sober, gezond leven, de leuke belevenissen van de dag, de weinige uitjes, de hartelijke omgang met elkaar, vergevingsgezindheid, gezellige feestjes met een gebakje, sigaret of sigaar, vruchtenbowl, een enkel Citroentje of advocaatje met slagroom (wijn was er nog niet bij), dat alles werd als een geschenk van God gezien. Ik heb een intens heimwee naar die rijke tijd van het simpele, vanzelfsprekende door de kerk voorgehouden geloof, ondanks de misère van de dramatische crisis en dreigend oorlogsgeweld die in 1940 inderdaad maar al te wreed is uitgekomen. En toen waren de kerken helemáál te klein... Hoe kon je in godsnaam goed voor je naaste, dus voor iedereen zijn, met dat rovende, hele groepen onschuldige mensen wegslepende bezettersvolk om je heen? Maar ook hier bleek de kerk, als je er voor open stond, puttend uit eeuwen van contemplatieve wijsheid, geen makkelijk maar wel altijd een passend, bevruchtend antwoord te hebben.

In feite leef ik nu als 88-jarige in twee werelden: die wereld van toen, toen Gods bestaan nog als vast feit werd erkend, niet alleen in de kerk en bij gelovigen thuis, maar ook landelijk, want stond er niet op de gulden die je elke dag in je hand had 'God zij met ons'? Dat is, net als zoveel andere uitingen van een zeker besef altijd in Gods hand te zijn, met zoveel andere mooie spirituele gebruiken vooral na de vreugdevolle wederopbouw na de oorlog, aan het einde van de jaren '50 geruisloos verdwenen.

Natuurlijk, het geloof in die oertijd was nog heel kinderlijk. Maar als ge niet wordt als kinderen... Beter een kinderlijk geloof dan geen geloof. Leven is evalueren. Niet alleen kinderen, ook de mensheid en ook de kerk moeten evolueren, volwassen worden. Ik denk dat we nu in het staartje van een soort pubertijd zitten en hopelijk zijn de eerste tekenen van een ontluikende spirituele volwassenheid vooral bij de jeugdige generaties al enigszins zichtbaar.

Nee, het is geen nostalgie die me zo aan dat verleden bindt, het is het alomtegenwoordige besef van God, de hechte plaats die de kerk als huis van God waar je toen niet dan vol eerbied naar binnen

ging, het vanzelfsprekende om over God te praten tegen wie dan ook, zelfs communisten, dat me met heimwee vervult. 'Nou, tot morgen, als God het belieft.' Dat was een heel gewoon gezegde. En als de pastoor op straat voorbij kwam met één hand in de binnenzak met in een gouden doosje de 'Heilige Spijze' die hij naar een bedlegerige zieke bracht, bleef iedereen, hoed af, wanneer hij passeerde eerbiedig even staan. God ging voorbij. Dat bestaat allemaal niet meer, we zijn al wat volwassener geworden. Maar nog niet overal op de goede manier. Want wat een verarming alom! Natuurlijk is een diep geloof wel wat meer dan de kerk, maar is er mooier geestelijk rustpunt denkbaar, een heerlijker plaats van verdieping en meditatie ook waar je zo intens, niet te omschrijven geluk kunt ervaren, sterkte ook door daar tezamen met medegelovigen te zijn. Naast stille natuurgebieden geen plek zo van wezenlijk belang als de kerk met zijn oeverloos veel rijke genade waar je God op je zoektocht kunt ontmoeten, zeker ook in moeilijke periodes in het leven waarin twijfels in God, vooral ook in de materialistische tijd van nu, zo maar de kop op kunnen steken. De kerk is van alle tijden. Niets dwazer dan de kerk, Jezus met het badwater weggoien.

Ik zou wensen dat eenieder zo'n rijk verleden op basis van Godsbesef in zich zou mogen meedragen. Ja natuurlijk, in die Tweede Wereldoorlog had de duivelse Hitler dankzij een verblind volk de macht weten te grijpen, maar hoeveel duivels met macht en geld zijn nu niet bezig niet alleen Europa maar de hele wereld te verwoesten zonder er ook maar iets positiefs daar tegenover te stellen? Zelfs de Paus, dat steeds weer oplichtende lichtpunt, die waarachtige heilige, heeft soms moeite om zijn levensgevende spirituele verwijzingen door een halsstarrige kardinalengroep heen te krijgen. Om me heen kijkend in de afbrokkelende wereld die geen God meer kent, weet ik zeker: geen enkele milieumaatregel, bezuinigingsactie, halfslachtige wapenstilstand kan de wereld nog redden, maar alleen doelgericht handelen in diep Godsbesef. Met open, altijd goed bezochte kerken of andere spirituele, menslievend ingestelde ruimten als levend bewijs daarvan. Ondanks alle menselijke tekorten, want die horen er ook bij. Ondanks ons allen met onze tegengestelde meningen, want zoals mijn moeder, een diepgelovige, altijd gelukkige vrouw, in onze kleine groentewinkel tegen een klant met huwelijks- of burenp Problemen graag ter opbeuring zei: 'Verdraagt elkander zo min mogelijk!' En als dat bezonken was er achteraan: 'Je bent in Gods hand.'

En zo is het.

Wim van Bussel
Stjelpdyk 1
8842 KM Wjelsryp
Tel. 06-24800163

e-mail: vanbussel.wth@gmail.com

de beste weg is: een zoekend geloof, een weg geplaveid met hoop en liefde, met vrede en geluk voor letterlijk iederreën.

Besef deel van de natuur te zijn Immers, wie had je gemaakt. hoe was je ontstaan en zaten we allemaal niet hetzelfde in elkaar, mannen, vrouwen, met armen,benen, zintuigen, noem maar op. Toen leidde dat autoimatusicht tot godsbesef.

Zijn de wellustig met de vreselijkste vergeldingswapens dreigende wereldleiders die kost wat kost hun eigen zin willen doorzetten nu echt zo onmenselijk meedogenloos of gewoon zo argeloos als een roofdier? 6

Willen geloven, vertrouwen op Gods woord. Geloof me, het wordt beloond. En bid veel, praat tot de onzichtbare God, Het klopt wat er geschreven staat: 'bid en het zal worden verhoord'.

De kerk als enige effectieve tegenpool van de z.g. social media (vaak asociale media) zoals twitter e.d. waar stuurloze lieden breidelloos hun haatzaaiende en opruiende kreten kunnen uitkramen die als kankergezwellen de maatschappij vergiftigen zonder dat kennelijk geen mens die levensgevaarlijke kracht kan stoppen.

Hoe meer men denkt te weten,

Hoe meer men geneigd is God te vergeten.

Wat dan meteen het einde is van de gelukkige reis

Uit het aards Paradijs.

Wim van Bussel

Franeker